

KOLMNURK (12. klass)

II Kolmnurga kõrgus, mediaan ja külje keskristsirge

1. Kolmnurga kõrgus on kolmnurga tipust vastasküljele või selle pikendusele tõmmatud ristlõik.

Kolmnurgal on ..... kõrgust.

Joonestage (eraldi ruudulisele lehele) täisnurkne, teravnurkne ja nürinurkne kolmnurk.

Tähistage need ja joonestage kõigile kolmnurkadele kõrgused.

2. Kolmnurga nurgapoolitaja on kolmnurga sisenurka poolitav lõik vaadelduna nurga tipust vastasküljeni.

a) joonestage erikülgne kolmnurk ja tähistage see;

Seejärel joonestage sellele kolmnurgale nurgapoolitajad ja tähistage need.

b) kolmnurga nurgapoolitaja jaotab vastaskülje lõikudeks, mis on võrdelised kahe ülejäänud küljega;

Kirjutage välja vastavad suhted: $\frac{\text{.....}}{\text{.....}} = \frac{\text{.....}}{\text{.....}}$.

c) kolmnurga sisenurkade poolitajad lõikuvad ühes punktis, mis on kolmnurga ..... **keskpunkt**;

d) joonestage sellele kolmnurgale siseringjoon.

3. Kolmnurga mediaan (ehk küljepoolitaja) on kolmnurga tippu vastaskülje keskpunktiga ühendav lõik.

Kolmnurgal on ..... mediaani.

a) joonestage täisnurkne kolmnurk ja tähistage see;

Seejärel joonestage sellele kolmnurgale mediaanid ja tähistage need.

b) kolmnurga mediaanid lõikuvad ühes punktis, mis jaotab iga mediaani suhtes 2 : 1 tipust alates.

Mediaanide keskpunkt on **kolmnurga raskuskese**.

Tähistage see.

4. Kolmnurga külje keskristsirge on küljega selle keskpunktis ristuv sirge.

Kolmnurgal on ..... külgede keskristsirget.

Need lõikuvad punktis O.

a) joonestage võrdhaarne kolmnurk ja tähistage see;

b) joonestage sellele kolmnurgale kolm külgede keskristsirget ja tähistage nende lõikepunkt tähega O;

Külgede keskristsirgete lõikepunkt on kolmnurga

ümberringjoone keskpunkt.

c) joonestage sellele kolmnurgale ümberringjoon.

5. Kolmnurga kesklõik on kolmnurga kahe külje keskpunkte ühendav lõik.

Kolmnurgal on ..... kesklõiku.

Kolmnurga keskloik on paralleelne kolmnurga kolmanda küljega.

a) joonestage nürinurkne kolmnurk ja tähistage see;

b) joonestage sellele kolmnurgale kolm keskloiku ja tähistage need.

Kolmnurga keskloigu pikkus on võrdne poolega sellega paralleelsest küljest. Näiteks: .....

6. Siinusteoreem

Joonestage kolmnurk ja tähistage selle tipud, küljed ja nurgad.

Kolmnurga küljed on võrdelised sisenurkade

siinustega : $\frac{\text{.....}}{\text{.....}} = \frac{\text{.....}}{\text{.....}} = \frac{\text{.....}}{\text{.....}}$.

7. Koosinusteoreem

Kolmnurga ühe külje ruut on võrdne teiste külgede ruutude summaga, millest on lahutatud samade külgede ja nendevahelise nurga koosinuse kahekordne korrutis.

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha$$

$$b^2 = a^2 + \text{.....} - 2 \cdot \text{.....} \cos \text{.....}$$

$$c^2 = \text{.....}^2 + \text{.....}^2 - 2ab \cos \text{.....}$$

8. Joonestage täisnurkne kolmnurk ja tähistage selle tipud, küljed ja nurgad.

1) sõnastage **Pythagorase teoreem**;

Täisnurkses kolmnurgas .....

$$a^2 + \text{.....} = \text{.....}$$

2) kirjutage välja valemid kaatetite ja hüpotenuusi arvutamiseks.

9. Täisnurkses kolmnurgas nimetatakse

1) **teravnurga siinuseks** selle nurga ..... ja hüpotenuusi suhet;

$$\sin \alpha = \frac{\text{.....}}{\text{.....}} \quad \sin \beta = \frac{\text{.....}}{\text{.....}}$$

2) **teravnurga koosinuseks** selle nurga ..... ja ..... suhet;

$$\cos \alpha = \frac{\text{.....}}{\text{.....}} \quad \cos \beta = \frac{\text{.....}}{\text{.....}}$$

3) **teravnurga tangensiks** selle nurga ..... ja ..... suhet;

$$\tan \alpha = \frac{\text{.....}}{\text{.....}} \quad \tan \beta = \frac{\text{.....}}{\text{.....}}$$

Kokkuvõttes:

$$\sin \alpha = \cos \text{.....} = \frac{\text{.....}}{\text{.....}} \quad \sin \text{.....} = \cos \text{.....} = \frac{\text{.....}}{\text{.....}}$$

4) kuidas arvutatakse nende valemite abil kaateteid ja hüpotenuusi.